

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТА РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

"ОРГАНІЗАЦІЙНА ПОВЕДІНКА"

(для студентів 2 курсу денної форми навчання та 1 курсу заочної форми
навчання за напрямом підготовки 6.030601 – "Менеджмент",
спеціалізації "Менеджмент організацій міського господарства")

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни "Організаційна поведінка" (для студентів 2 курсу денної форми навчання та 1 курсу заочної форми навчання за напрямом підготовки 6.030601 – "Менеджмент", спеціалізації "Менеджмент організацій міського господарства") / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Г. Б. Тихонова. – Х.: ХНАМГ, 2013. – 20 с.

Укладач: Г. Б. Тихонова

Рецензент: зав. кафедрою менеджменту і маркетингу в міському господарстві ХНАМГ проф. к.е.н. Є. М. Кайлюк

Затверджено:
кафедрою менеджменту і маркетингу в міському господарстві
(протокол №1 від 29.08.2012 р.)

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП.....	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни.....	5
1.2. Інформаційний зміст дисципліни.....	5
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	6
1.4. Рекомендовані джерела.....	6
1.5. Анотації дисципліни.....	6
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи.....	8
2.2. Зміст дисципліни.....	9
2.3. План лекційного курсу	14
2.4. План практичних занять	14
2.5. Самостійна робота студента.	15
2.6. Інформаційно-методичне забезпечення.....	18
2.7. Література.....	19

ВСТУП

Організація ефективного управління та взаємодії людей у сучасних організаціях передбачає необхідність планування та координації спільної діяльності.

Таким чином, менеджери стикаються з проблемою впливу індивідів, груп, організаційних структур на ефективність та результати роботи.

Саме для того, щоб розвинути у студентів навички ефективної взаємодії з людьми, вміння планувати та координувати їхню спільну діяльність у навчальні плани уведено курс "Організаційна поведінка" за напрямом 6.030601 "Менеджмент", спеціалізації "Менеджмент організацій міського господарства".

Ця дисципліна на меті вивчення індивідуально-психологічних характеристик особистості, її мотивації та ставлення до різних складових трудового процесу, вертикальних і горизонтальних комунікацій та міжособових стосунків, тенденцій організаційного розвитку та реакцій на зміни, що дасть можливість ідентифікувати, розуміти та прогнозувати людську поведінку в конкретних ситуаціях.

Навчальна дисципліна "Організаційна поведінка" належить до циклу вибіркових дисциплін за напрямом підготовки 6.030601 "Менеджмент", спеціалізації "Менеджмент організацій міського господарства".

Вивчення дисципліни проводиться в організаційному зв'язку з такими предметами, як вступ до спеціальності, організація виробництва на підприємствах міського господарства, менеджмент організацій.

Структура і зміст предмету дозволяють студентам ознайомитися з концептуальними засадами організаційної поведінки, з управлінням груповими процесами, проблемами організаційної культури і управління організаційним розвитком.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

Метою вивчення дисципліни є придбання студентами знань з питань сучасних концепцій організаційної поведінки та оволодіння техніками організаційного розвитку.

Предметом вивчення дисципліни є поведінка людей в організації Дії індивідів, груп та структури в цілому, котрі впливають на процеси ефективної діяльності і розвитку організації.

Завдання курсу полягає в тому, щоб студенти оволоділи професійними знаннями і навичками щодо розподілу праці з урахуванням індивідуальних та групових реакцій на структурні зміни, удосконалення середовища, що оточує, розроблення ефективних стратегій розвитку організації та формування політики оптимальної мобілізації людських ресурсів.

Навчальна дисципліна "Організаційна поведінка" належить до циклу вибіркового дисциплін за напрямом підготовки 6.030601 "Менеджмент", спеціалізації "Менеджмент організацій міського господарства".

Таблиця 1.1 – Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Вступ до спеціальності	Менеджмент МГ Ділове адміністрування Соціологія

1.2. Інформаційний зміст дисципліни

Модуль 1. "Організаційна поведінка" 2,5/90
Змістовні модулі (3М)

3 М 1.1. Концептуальні засади організаційної поведінки 0,5/18
Навчальні елементи

1. Концепція організаційної поведінки
2. Людина в системі організаційної поведінки
3. Управління поведінкою індивіда
4. Мотивація та винагорода
5. Організація роботи індивіда. Управління кар'єрою
6. Управління виконанням та оцінювання роботи індивіда

3 М 1.2. Управління груповими процесами 1/36
Навчальні елементи

1. Природа та типи груп в організації
2. Групова динаміка (влада, вплив, лідерство) і розвиток груп в організації
3. Конфлікти, стреси та шляхи їх подолання

З М 1.3. Управління поведінкою на рівні організації

1/36

Навчальні елементи

1. Управління комунікаціями в організації
2. Організаційна культура
3. Управління організаційним розвитком

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Освітньо-кваліфікаційні вимоги наведені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Освітньо-кваліфікаційні вимоги до підготовки бакалавра

Вміння та знання	Сфера діяльності	Функції діяльності
Знати індивідуально-психологічні характеристики особистості та тенденції організаційного розвитку	Соціально-виробнича та соціально-економічна	Управлінська організаційна
Вміти аналізувати вплив індивідів, груп, організаційних структур на ефективність та результати роботи. Ідентифікувати, розуміти та прогнозувати людську поведінку в конкретних ситуаціях	Соціально-виробнича та соціально-економічна	Управлінська організаційна дослідницька

1.4. Рекомендовані джерела

1. Джордж Дж. М. Організаційна поведінка. Навчальний посібник. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. - 270 с.
2. Лютенс Ф. Організаційна поведінка. - М.: ИНФРА-М, 2003. - 126 с.
3. Сенге П. П'ята дисципліна: мистецтво і практика самонавчання. - М.: ЗАТ "Олімп-Бізнес", 1999. - 63 с.
4. Співак В.А. Організаційна поведінка і керування персоналом. - СПб: "Питер", 2005. - 220 с.

1.5. Анотації дисципліни

Анотація програми навчальної дисципліни "Організаційна поведінка"

Мета дисципліни: формування у студентів сучасних знань з питань концепцій організаційної поведінки та технік організаційного розвитку.

Предмет дисципліни: поведінка людей в організації, дії індивідів, груп та структури в цілому, котрі впливають на процеси ефективної діяльності і розвитку організації

Модуль 1. "Організаційна поведінка" 2,5/90

Змістовні модулі (З М):

З М 1.1. Концептуальні засади організаційної поведінки	0,5/18
З М 1.2. Управління груповими процесами	1/36
З М 1.3. Управління поведінкою на рівні організації	1/36

***Аннотация программы учебной дисциплины
"Организационное поведение"***

Цель дисциплины: формирование у студентов современных знаний по вопросам концепций организационного поведения и техник организационного развития.

Предмет дисциплины: поведение людей в организации, действия индивидов, групп и структуры в целом, которые влияют на процессы эффективной деятельности и развития организации.

Модуль1. "Организационное поведение" 2,5/90

Содержательные модули (С М)

С М 1.1. Концептуальные принципы организационного поведения 0,5/18

С М 1.2. Управление групповыми процессами 1/36

С М 1.3. Управление поведением на уровне организации 1/36

***An annotation of the program of educational discipline is the
"Organizational conduct"***

Purpose of discipline: forming for the students of modern knowledges on questions conceptions of organizational conduct and technician of organizational development.

Article of discipline: conduct of people in organizations, actions of individuals, groups, and structures on the whole, which influence on the processes of effective activity development of organization.

Module 1. the "Organizational conduct" 2,5/90

The Rich in content modules (FROM MCODE):

From Mcode 1.1. Conceptual principles of organizational conduct 1/36

From Mcode 1.2. Management group processes 1/36

From Mcode 1.3. Management a conduct at the level of organization 1/36

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

Таблиця 2.1 – Розподіл обсягу навчальної роботи студента (денна форма навчання)

Призначення: підготовка бакалавра	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS - 2,5 Модулів - 1 Змістовних модулів - 3 РГР Загальна кількість годин - 90	Напрямок підготовки 6.030601 "Менеджмент і адміністрування", спеціалізації "Менеджмент організацій міського господарства" Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Статус дисципліни - за вибором Рік підготовки: 2-й Семестр: 3-й Лекції - 18 год. Практичні - 18 год. Самостійна робота - 54 год. Вид підсумкового контролю: 3 семестр - іспит

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 40% до 60 %.

Таблиця 2.2 – Розподіл обсягу навчальної роботи студента (заочна форма навчання)

Призначення: підготовка бакалавра	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS - 2,5 Модулів - 1 Змістовних модулів - 3 РГР Загальна кількість годин - 90	Напрямок підготовки 6.030601 "Менеджмент і адміністрування", спеціалізації "Менеджмент організацій міського господарства" Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Статус дисципліни - за вибором Рік підготовки: 1-й Семестр: 2-й Лекції - 4 год. Практичні - 4 год. Самостійна робота - 82 год. Вид підсумкового контролю: 2 семестр - іспит

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 9% до 91 %.

Таблиця 2.3 – Структура навчальної дисципліни

Спеціальність, спеціалізація, шифр, аббревіатура	Всього кредит/ годин	Семестр(и)	Години								Екзамен (семестр)
			Аудиторні	У тому числі			Самостійна робота	У тому числі			
				Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Контр. роб.	Кур.	РГР	
Денна форма навчання 6.030601 "Менеджмент і адміністрування", спеціалізація "Менеджмент організацій міського господарства"	2,5/90	3	36	18	18		54	10		20	3
Заочна форма навчання 6.030601 "Менеджмент і адміністрування", спеціалізація "Менеджмент організацій міського господарства"	2,5/90		8	4	4		82			20	2

У процесі навчання студенти отримують необхідні сучасні знання під час проведення аудиторних лекційних та практичних занять. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час практичних занять. Усі види занять розроблено відповідно до положення Болонської декларації.

2.2. Зміст дисципліни

Модуль 1. Організаційна поведінка (2,5/90)

3 М 1.1. Концептуальні засади організаційної поведінки.

0,5/18 (ECTS - 0,5, годин 18)

Тема 1. Концепція організаційної поведінки

Концептуальні засади організаційної поведінки. Основні елементи концепції. Організація як система. Соціальна і психологічна підсистеми. Аналіз організаційної поведінки з погляду індивідуума, групи та організації в цілому.

Об'єкти вивчення організаційної поведінки і різноманітні підходи. Історичний аспект. Науковий менеджмент. Біхевіористські науки. Підхід до організаційної поведінки з точки зору "наукового методу". Оцінні підходи.

Природа роботи менеджера в організації: ролі, функції, необхідні навички і компетенція. Роль менеджера в регулюванні організаційної поведінки: побудова взаємовідносин, передавання інформації, прийняття рішень.

Тема 2. Людина в системі організаційної поведінки

Особисті (індивідуальні) системи в організації. Цілі, уявлення, компетентність. Взаємовідносини "індивід-організація".

Поняття індивідуальності. Теорії індивідуальності та розвитку індивідуальності. Психологічні теорії, теорії рис, гуманістичні, соціально-навчальні теорії. Теорія К. Арджиріса. Ознаки індивідуальності: орієнтація контролю; стиль вирішення проблеми; макіавеллізм тощо. Управління індивідуальними відмінностями.

Цінності і ставлення. Типи цінностей: теоретичні, економічні, естетичні, соціальні, політичні, релігійні. Компоненти ставлень.

Основні характеристики особистості. Закони, що впливають на поведінку людини в процесі спільної діяльності.

Тема 3. Управління поведінкою індивіда

Визначення соціальної ролі в організації. Детермінанти виконання соціальних ролей. Особистісний потенціал працівника та його вплив на поведінку в організації.

Сутність "я"-концепції. Захисна поведінка та її механізм.

Модель Майєрс - Бриггс. Комбінування типів і особливості поведінкових реакцій. Методи визначення типу особистості та моделювання програм індивідуальної поведінки. Психометрична концепція.

Трансактний аналіз Е. Берна та напрями його використання в управлінні індивідами.

Маніпуляції в організації. Сутність маніпулятивної поведінки та заходи з її обмеження. Психологічні методи впливу на працівників.

Тема 4. Мотивація та винагорода

Людські потреби і винагородження. Теорія біхевіоризму. Теорії винагородження Д. Мак-Клелланда, Е. Лоулера. Теорія підсилення персоналу. Позитивне й негативне підсилення.

Мотивація персоналу. Інтегральна модель зв'язку мотивації, винагородження, задоволення, виконання. Задоволення від роботи: вимірювання, тенденції, проблеми і наслідки. Винагородження внутрішнє і зовнішнє. Заохочення і покарання: причини і стратегія. Час у системі винагородження. Джерела винагородження. Індивідуальні відмінності й очікування винагородження.

Тема 5. Організація роботи індивіда. Управління кар'єрою

Принципи та методи проектування роботи в організації. Поняття проектування роботи. Цілі проектування роботи. Критерії правильності проектування роботи.

Чинники, що впливають на організацію роботи індивіда. Елементи організації роботи індивіда та організаційний простір роботи: зміст роботи, поєднання її елементів, технологія виконання роботи, повноваження, взаємодія з іншими виконавцями, графік роботи, робоче місце, фізичні умови, інформаційні ресурси та інші елементи.

Мотиваційні характеристики роботи. Стратегії перепроєктування роботи з урахуванням якостей і потреб особистості та мотиваційних характеристик

роботи: стандартизація та спрощення завдань, збільшення та чергування завдань, збагачення праці, альтернативні розклади роботи. Аналіз мотиваційного потенціалу роботи та проектування роботи з урахуванням її мотиваційних характеристик.

Використання інструменту управління за цілями для управління функціональною поведінкою індивіда.

Управління кар'єрою працівника в організації.

Тема 6. Управління виконанням та оцінювання роботи індивіда

Поняття управління виконанням (перфоманс менеджменту). Порівняння традиційних підходів менеджменту, управління персоналом та концепції перфоманс менеджменту. Моделі перфоманс менеджменту: модель Стюарда; модель Чалікоффа; комплексна модель.

Самоменеджмент та його основні функції. Методи оцінювання індивідуального виконання роботи: імітаційні, прогностичні, практичні тощо. Чинники, що впливають на об'єктивність оцінювання менеджером виконання роботи індивідом: психологічні, соціальні, організаційні.

Система перфоманс менеджменту (управління виконанням) та її елементи. Рівні перфоманс менеджменту. Взаємозв'язок між рівнями. Чинники, що впливають на кожному з рівнів перфомансу.

Аналіз проблем виконання за допомогою моделі перфоманс менеджменту. Основні причини виникнення проблем виконання. Вирішення проблем виконання за допомогою інтервенцій у системи та процедури.

Оцінювання роботи індивіда. Цілі, принципи та методи оцінювання роботи індивіда. Елементи системи оцінювання виконання, Взаємозв'язок системи оцінювання виконання з іншими функціями та системами.

З М 1.2. Управління груповими процесами 1/36 (ECTS - 1, годин 36)

Тема 7. Природа та типи груп в організації

Групоутворення в організації: причини, цілі, об'єкти, суб'єкти. класифікація груп, їхні характеристики та завдання. Групове членство: сумісність, однорідність, погодженість, розмір групи.

Рольова поведінка членів груп у процесі прийняття групових рішень. Статус, ролі, цінності, норми, санкції. Групові цінності, збіг особистих та групових цінностей. Становлення формальних та неформальних ролей у групах. Рольові конфлікти, їх вплив на групову взаємодію та продуктивність спільної діяльності.

Тема 8. Групова динаміка (влада, вплив, лідерство) і розвиток груп в організації

Динамічні процеси в групах та методи їх вивчення (соціометрія, інтеракційний аналіз). Групова згуртованість та розпад груп. Групове мислення та феномен групового ризику.

Модель групової динаміки Дж. Хоманса. Міжгрупові взаємодії. Фази групового розвитку. Допомога групі в її русі до більшої ефективності. Базові приклади групової взаємодії.

Влада, її засади, форми і тактичні прийоми. Джерела влади в організації. Підлеглість і зона індиферентності. Прийняття теорії повноважень. Опір владному тиску в групах (сугестія та контрсугестія, створення коаліцій). Методи корекції поведінки в системі "керівник-підлеглий" у світі нової філософії менеджменту.

Організаційна політика, її види, зв'язок з владою. Управлінські перспективи влади і впливу. Засоби психологічного впливу на поведінку підлеглих. Делегування повноважень як метод формування потрібних зразків поведінки. Контроль та поведінка.

Поняття лідерства. Теорії лідерства. Типи лідерства. Покарання і заохочення лідерства. Використання теорій лідерства під час відбору персоналу і в тренінгу.

Тема 9. Конфлікти, стреси та шляхи їх подолання

Поняття фрустрації та конфлікту. Причини та види конфліктів. Структура конфлікту. Конструктивна та деструктивна поведінка опонентів у конфлікті та чинники, що впливають на неї. Методи контролю та керування емоціями під час конфлікту.

Закономірність динаміки конфлікту. Картографічний метод аналізу конфлікту. Критика як чинник стабілізації нормативної поведінки в процесі конфлікту. Техніка управління конфліктом.

Стрес та його компоненти. Концепція стресів, вплив стресів на виконання роботи і здоров'я. Чинники і джерела стресів.

3 М 1.3 Управління поведінкою на рівні організації 1/36 (ECTS - 1, годин 36)

Тема 10. Управління комунікаціями в організації

Модель процесу комунікації. Функції міжособової комунікації в групах (когнітивна - пізнання, перцептивна - сприйняття, інтерактивна - взаємодія). Вербальна та невербальна комунікаційна поведінка. Підвищення особистої об'єктивності в контактах.

Комунікативні бар'єри. Ефективні засоби комунікації та їх вплив на групову поведінку. Трансакційний аналіз міжособової комунікації. Види психологічної техніки спілкування. Формальна та неформальна комунікація. Організаційні чутки та напрями їх використання.

Комунікативні вміння менеджера: формування та вдосконалення.

Тема 11. Організаційна культура

Сутність поняття "організаційна культура". Чинники, що впливають на культуру організації: ціль; цінності, стандарти та правила, котрі панують у суспільстві; соціалізація; рольові моделі; неформальні канали комунікації; важливість роботи для досягнення успіху в бізнесі; стимули, винагороди; форми підготовки кадрів; повага до людини взагалі і до працівників організації особливо; визнання факту, що споживачі та їхні потреби є центром діяльності організації.

Модель організаційної культури. Модель Геєрта Хофштеде (індивідуалізм-колегіальність; зона влади; усунення невизначеності; мужність-жіночність).

Організаційний клімат. Почуття належності до організації як критерій високої організаційної культури.

Тема 12. Управління організаційним розвитком

Поняття організаційного розвитку. Життєвий цикл організації. Концепція організаційного розвитку. Поняття організаційних змін.

Джерела, цілі, напрями, принципи розвитку організації. Принципи та моделі організаційного розвитку.

Проблеми організаційного розвитку. Проблеми управління змінами. процес організаційних змін. Принципи та методи управління змінами. Чинники успіху при управління змінами. Аналіз стейкхолдерів.

Поняття протидії (опору) змінам з боку персоналу. Аналіз готовності до змін. причини опору (протидії). Принципи та методи подолання протидії змінам. Оцінювання потенційного опору та його мінімізація.

Таблиця 2.4 – Розподіл часу за модулями і змістовними модулями та форми навчальної роботи студента денної форми навчання

Модуль та змістовні модулі	Всього кредит/годин	Форми навчальної роботи, годин			
		Лекції	Практ.	РГР	СРС
Модуль 1	2,5/90	18	18	20	34
3 М 1.1 Концептуальні засади організаційної поведінки	0,5/18	6	6		6
3 М 1.2 Управління груповими процесами	1/36	6	6		24
3 М 1.3 Управління поведінкою на рівні організації	1/36	6	6		24
РГР				20	

Таблиця 2.5 – Розподіл часу для студентів заочної форми навчання

Модуль та змістовні модулі	Всього кредит/годин	Форми навчальної роботи, годин			
		Лекції	Практ.	РГР	СРС
Модуль	2,5/90	4	4	20	62
3 М 1.1 Концептуальні засади організаційної поведінки	0,5/18	2	2		14
3 М 1.2 Управління груповими процесами	1/36	1	1		34
3 М 1.3 Управління поведінкою на рівні організації	1/36	1	1		34
РГР				20	

2.3. План лекційного курсу

Таблиця 2.6 – План лекційного курсу з навчальної дисципліни

№	Зміст	Кількість годин	
		МОМГ	
		Денне навчання	Заочне навчання
Модуль 1. Організаційна поведінка		18	4
3 М 1.1 Концептуальні засади організаційної поведінки		6	2
1	Концепція організаційної поведінки	1	0,5
2	Людина в системі організаційної поведінки	1	0,5
3	Управління поведінкою індивіда	1	0,25
4	Мотивація та винагорода	1	0,25
5	Організація роботи індивіда. Управління кар'єрою	1	0,25
6	Управління виконанням та оцінювання роботи індивіда	1	0,25
3 М 1.2 Управління груповими процесами		6	1
7	Природа та типи груп в організації	2	0,5
8	Групова динаміка (влада, вплив, лідерство) і розвиток груп в організації	2	0,25
9	Конфлікти, стреси та шляхи їх подолання	2	0,25
3 М 1.3 Управління поведінкою на рівні організації		6	1
10	Управління комунікаціями в організації	2	0,5
11	Організаційна культура	2	0,25
12	Управління організаційним розвитком	2	0,25
Всього		18	4

2.4. План практичних занять

Таблиця 2.7 – План практичних занять з навчальної дисципліни

№	Зміст	Кількість годин	
		МОМГ	
		Денне навчання	Заочне навчання
Модуль 1. Організаційна поведінка		18	4
3 М 1.1 Концептуальні засади організаційної поведінки		6	2
1	Концепція організаційної поведінки	1	0,5
2	Людина в системі організаційної поведінки	1	0,5
3	Управління поведінкою індивіда	1	0,25
4	Мотивація та винагорода	1	0,25
5	Організація роботи індивіда. Управління кар'єрою	1	0,25
6	Управління виконанням та оцінювання роботи індивіда	1	0,25
3 М 1.2 Управління груповими процесами		6	1
7	Природа та типи груп в організації	2	0,5
8	Групова динаміка (влада, вплив, лідерство) і розвиток груп в організації	2	0,25
9	Конфлікти, стреси та шляхи їх подолання	2	0,25
3 М 1.3 Управління поведінкою на рівні організації		6	1
10	Управління комунікаціями в організації	2	0,5
11	Організаційна культура	2	0,25
12	Управління організаційним розвитком	2	0,25
Всього		18	4

Лабораторні роботи з дисципліни "Організаційна поведінка" не передбачені.

У процесі вивчення дисципліни студенти виконують РГР на тему "Організаційна поведінка". Кожен студент виконує свій варіант відповідно до виданого завдання. Метою виконання РГР з дисципліни "Організаційна поведінка" є закріплення теоретичних знань і практичних умінь, прищеплення навичок самостійної роботи зі спеціальною літературою. РГР виконується студентом відповідно з навчальним планом. Зміст обсягу в годинах - 20 годин.

2.5. Самостійна робота студента

Для опанування матеріалу дисципліни "Організаційна поведінка" важлива самостійна робота. Основні види самостійної роботи студента:

1. Вивчення лекційного матеріалу
2. Робота з літературними джерелами
3. Розв'язання практичних завдань за індивідуальними варіантами
4. Підготовка до підсумкового тестового контролю
5. Виконання РГР

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає оцінювання всіх форм вивчення дисципліни в наступних формах:

1. Оцінювання роботи студентів в процесі практичних занять
2. Оцінювання виконання індивідуального завдання - для студентів заочної форми навчання
3. Проведення поточного тестового контролю
4. Проведення іспиту

Таблиця 2.8 – Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів денної форми навчання

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл%
Модуль 1. Організаційна поведінка Поточний контроль зі змістовних модулів	
ЗМ 1.1. Концептуальні засади організаційної поведінки	
Тестування	20
ЗМ 1.2. Управління груповими процесами	
Тестування Управління поведінкою на рівні організації	20
ЗМ 1.3. Організація систем життєзабезпечення міст РГР	20
Екзамен	40
Всього	100

Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів заочної форми навчання: допуском до складання іспиту є виконання всіх передбачених планом завдань на практичних заняттях та виконання РГР за індивідуальним

варіантом. Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 1 "Організаційна поведінка" - екзамен у письмовій формі.

Поточне оцінювання знань студентів денної форми навчання.

Поточне оцінювання здійснюється під час проведення практичних (семінарських) занять з метою перевірки рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є: активність і результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять; виконання завдання з розв'язання практичних задач; захист курсової роботи.

Оцінку "відмінно" ставлять за умови належно виконаного завдання за усіма об'єктами поточного контролю відповідно встановленим критеріям оцінки. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку.

Контроль та оцінювання виконання практичних задач і завдань проводять за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії і практики проблем, що розглядаються;
- 2) розв'язання практичних задач;
- 3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядають;
- 4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, вирішенні завдань, проведенні розрахунків завдань, винесених для самостійної роботи і на розгляд в аудиторії;
- 5) логіка, структура, стиль викладання матеріалу, вміння обґрунтовувати свою позицію, узагальнення інформації і висновки.

Самостійна робота студентів контролюється протягом всього семестру. При оцінюванні практичних завдань і самостійної роботи увагу приділяють також їх якості і самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Проведення поточного контролю

Поточний контроль (тестування) здійснюється та оцінюється за питаннями, які винесено на лекційні заняття, самостійну роботу і практичні завдання. Поточний контроль проводять у письмовій формі після того, як розглянуто увесь теоретичний матеріал і виконані практичні (семінарські) та самостійні завдання в межах кожної теми змістовного модуля. За кожним змістовним модулем проводиться поточне тестування і кожному студентові виставляється відповідна оцінка за отриманою кількістю балів.

У відповідності до програми навчальної дисципліни "Організаційна поведінка" тестування проводять на останньому практичному занятті з кожного змістовного модуля. Загальна тривалість тестів - 2,0 година (по 0,1 годині на опрацювання одного тесту з одного змістовного модуля). Тестове завдання містить запитання одиничного і множинного вибору різного рівня складності. Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові завдання використовуються критерії оцінювання. Для кожного тестового завдання

розроблена шкала оцінювання, яка надається викладачем на розгляд студентів до проведення тестового контролю.

Умовою допуску до екзамену є:

- сума накопичення балів за двома змістовими модулями, яка повинна бути не менша, ніж 51 бал (за внутрішнім вузівським рейтингом або системою ECTS) або наявність позитивних оцінок з проміжного модульного контролю (за національною системою).

Екзамен здійснюють у письмовій формі за екзаменаційними білетами. Екзаменаційний білет складається з 2 питань з теоретичного матеріалу, та 1 практичного завдання (вирішення задачі), за кожну повну та правильну відповідь з теоретичного матеріалу студент отримує 25%, а за вирішення задачі - 15%. Загальна сума балів - 40%. Підсумкову оцінку з дисципліни виставляють в національній системі оцінювання результатів навчання і в системі ECTS згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів Академії в систему оцінювання за шкалою ECTS.

Таблиця 2.9 – Шкала перерахунку оцінок результатів навчання в різних системах оцінювання

Система оцінювання	Шкала оцінювання						
Внутрішній вузівський рейтинг, %	100-91	90-71		70-51		50-0	
Національна 4-бальна і в системі ECTS	5 відмінно <i>A</i>	4 добре <i>B, C</i>		3 задовільно <i>D, E</i>		2 незадовільно <i>FX, F</i>	
Внутрішній вузівський рейтинг у системі ECTS, %	100-91	90-81	80-71	70-61	60-51	50-26	25-0
Національна 7-бальна і в системі ECTS	Відмінно <i>A</i>	Дуже добре <i>B</i>	Добре <i>C</i>	Задовільно <i>D</i>	Достатньо <i>E</i>	Незадовільно* <i>FX*</i>	Незадовільно <i>F**</i>
ECTS, % студентів	<i>A 10</i>	<i>B 25</i>	<i>C 30</i>	<i>D 25</i>	<i>E 10</i>	<i>FX *</i>	<i>F**</i>
							Не враховується

Для студентів заочної форми навчання передбачені наступні види контролю засвоєних знань:

- студенти виконують РГР, яка є допуском до іспиту (підсумковий контроль);
- студенти захищають практичні завдання, які є допуском до іспиту (підсумковий контроль).

Підсумкову оцінку з дисципліни виставляють в національній системі оцінювання результатів навчання:

Оцінка "відмінно" - студент грамотно, логічно і повно дав відповіді на всі екзаменаційні запитання. У належному виді оформив екзаменаційні матеріали. Текстова частина відповіді доповнена потрібним графічним матеріалом. У відповідях студент показав знання додаткової літератури.

Оцінка "добре" - студент грамотно і по суті дав відповіді на теоретичні запитання екзаменаційного білету, не допускаючи при цьому суттєвих неточностей, вміло використовує знання при розв'язанні практичних завдань і запитань. Екзаменаційні матеріали оформлені охайно, текстова частина доповнена графічним матеріалом (при необхідності).

Оцінка "задовільно" - студент показав знання основного матеріалу, але не вказав його деталей, особливостей, технологічних обмежень. У відповідях він допускає неточності. Студент порушує послідовність викладу відповіді. Відсутні графічні пояснення. Відмічена неохайність в оформленні екзаменаційних відповідей.

Оцінка "незадовільно" - студент не дав відповіді на значну частину програмного матеріалу. У відповідях допущені значні помилки. Матеріали екзаменаційних відповідей неохайно оформлені.

2.6. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1. Рекомендована основна навчальна література (<i>підручники, навчальні посібники, інші видання</i>)	
1. Власова А.М., Савчук Л.М., Савінова В.Б. Організаційна поведінка: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 1998. - 96 с.	ЗМ - 1.2
2. Виханский О.С., Наумов А.И. Менеджмент: Человек, организация, стратегия, процесс. - М: МГУ, 1995. - 416 с.	ЗМ - 1.1
3. Дизель П.М., Мак-Кинли Р.У. Поведение человека в организации: Пер. с англ. - М.: Фонд за эконом. грамотность, 1993. - 272 с.	ЗМ - 1.2
4. Креггер О., Тьюсон Дж. М. Типы людей и бизнес: Как 16 типов личности определяют ваши успехи на работе: Пер. с англ. - М.: Персей: Вече: АСТ, 1995. - 560 с. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. - М., 1992. - 304 с.	ЗМ - 1.3 ЗМ - 1.2
5. Немов Р.С. Психология. - М., 1999. - 576 с.	ЗМ - 1.2
6. Ньюстром Дж. В., Дэвис К. Организационное поведение: Пер. с англ. - СПб.: Питер, 2000. - 448 с.	ЗМ - 1.3
7. Петровский А.В. Личность. Деятельность. Коллектив. - М., 1982. - 255 с.	ЗМ - 1.1
8. Самыгин С.И., Столяренко Л.Д. Психология управления: Учеб. пособие. - Ростов н/Д: Феникс, 1997. - 512 с.	ЗМ - 1.2
2. Додаткові джерела (<i>довідники, нормативні видання, сайти, Інтернет тощо</i>)	
1. Мартин Д. Манипулирование встречами. Как добиться чего Вы хотите, когда вы этого хотите: Пер. с англ. - Минск: Амалфея, 1997. - 192 с.	ЗМ - 1.2
2. Филонович С.Р. Лидерство и практические навыки менеджера: 17-модульная программа для менеджеров "Управление развитием организации". Модуль 9. - М.: ИНФРА-М, 1999. - 328 с.	ЗМ - 1.3
3. Швальбе Б., Швальбе Х. Личность, карьера, успех: Пер. с нем. - М.: Прогресс: Прогресс-Интер, 1993. - 240 с.	ЗМА - 1.1

2.7. Література

Основна

4. Власова А.М., Савчук Л.М., Савінова В.Б. Організаційна поведінка: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 1998. - 96 с.
5. Виханский О.С., Наумов А.И. Менеджмент: Человек, организация, стратегия, процесс. - М: МГУ, 1995. - 416 с.
6. Дизель П.М., Мак-Кинли Р.У. Поведение человека в организации: Пер. с англ. - М.: Фонд за эконом. грамотность, 1993. - 272 с.
7. Креггер О., Тьюсон Дж. М. Типы людей и бизнес: Как 16 типов личности определяют ваши успехи на работе: Пер. с англ. - М.: Персей: Вече: АСТ, 1995. - 560 с.
8. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. - М., 1992. - 304 с.
9. Немов Р.С. Психология. - М., 1999. - 576 с.
10. Ньюстром Дж. В., Дэвис К. Организационное поведение: Пер. с англ. - СПб.: Питер, 2000. - 448 с.
11. Петровский А.В. Личность. Деятельность. Коллектив. - М., 1982. - 255 с.
12. Самыгин С.И., Столяренко Л.Д. Психология управления: Учеб. пособие. - Ростов н/Д: Феникс, 1997. - 512 с.
13. Хьелл Л., Зиглер Д. Теории личности: Пер. с англ. - СПб.: Питер Пресс, 1997. - 700 с.
14. Человек и бизнес: Научно-популярное издание / Под общ. ред. А.И. Аппенянского. - М.: БАРС, 1995. - 228 с.

Додаткова

15. Алексеев А.А., Громова Л.А. Психометрия для менеджеров. - Л.: Знание, 1991. - 164 с.
16. Бандурка А.М., Богачова С.П., Землянская Е.В. Психология управления. - Х.: Фортуна-пресс, 1998. - 461 с.
17. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры: Пер. с англ. - СПб.: Лениздат, 1992. - 400 с.
18. Каппони В., Новак Т. Сам себе психолог. - СПб.: Питер, 1994. - 216с.
19. Мартин Д. Манипулирование встречами. Как добиться чего Вы хотите, когда вы этого хотите: Пер. с англ. - Минск: Амалфея, 1997. - 192 с.
20. Филонович С.Р. Лидерство и практические навыки менеджера: 17-модульная программа для менеджеров "Управление развитием организации". Модуль 9. - М.: ИНФРА-М, 1999. - 328 с.
21. Швальбе Б., Швальбе Х. Личность, карьера, успех: Пер. с нем. - М.: Прогрес: Прогресс-Интер, 1993. - 240 с.
22. Шейнов В.П. Как управлять другими. Как управлять собой (Искусство менеджера). - Минск: Амалфея, 1997. - 368с.
23. Шуванов В.И. Социальная психология менеджера. - М.: Бизнес-школа: Интел-Синтез, 1997. - 256 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма навчальної дисципліни та
робоча програма навчальної дисципліни

"Організаційна поведінка"

(для студентів 2 курсу денної форми навчання та 1 курсу заочної форми
навчання за напрямом підготовки 6.030601 – "Менеджмент",
спеціалізації "Менеджмент організацій міського господарства")

Укладач: **ТИХОНОВА** Галина Борисівна

В авторській редакції

Комп'ютерне верстання: *Н. Ю. Гаврилiна*

План 2012, поз. 287 Р

Підп. до друку 28.11.2012 р.

Друк на ризографі

Тираж 10 пр.

Формат 60х84/16

Ум. друк. арк. 1,2

Зам. № 8785

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК №4064 від 12.05.2011 р.